

Skinnastenen i Tillinge

Sven B. F. Jansson

I en åker, som numera tillhör gården Skinna 2: 2 i Tillinge socken i Uppland, påträffades den 1 augusti 1972 en hittills okänd runsten. Vid ett besök på Upplandsmuscet fick jag kännedom om fyndet och reste därför ned till Skinna. Gårdsägaren, lantbrukaren K.-G. Gerebo, berättade då hur det hade gått till, när man upptäckte runstenen.

Gerebo, hans son och grävmaskinisten Sten Andersson hade arbetat med att röja sten i en åker SÖ om Skinna. De skulle då också avlägsna en sten, som stack upp ett par decimeter ur åkern. Vid grävning runt stenen visade den sig vara ett försvarligt block, och man beslöt därför att spränga den ohanterliga åkerstenen.

Medan man väntade på att sprängaren skulle komma, gjorde Andersson ett försök att vända på blocket med hjälp av sin grävmaskin, en s. k. frontlastare. Detta lyckades, och när undersidan kom upp, upptäckte Gerebo och Andersson, att det fanns ristning på den sidan. Sprängningen inställdes.

Bild 1. Gammalt brofäste vid Ingeborgsbäcken strax söder om fyndplatsen. Foto G. Hildebrand, 1972. — Old bridge-abutment at Ingeborgsbäcken, just south of the locality.

Forvännan 68

Vid mitt besök på fyndplatsen låg blocket kvar i detta läge. Stenen hade vänts nästan ett halvt varv, och största delen av den sida, som förut hade legat nedåt, var nu synlig. Den visade sig vara praktiskt taget helt täckt av ristning; rotändan var nämligen överraskande snålt tilltagen.

Ett par meter från runstens rotända syntes i en ganska grund grop i åkern ett tiotal smärre stenar, som otvivelaktigt hade ingått i runstens ursprungliga grund. Man fick omedelbart intrycket, att den tunga stenen hade rests på ett föga stabilt underlag. Det föreföll inte överraskande, att stenen i denna åkerlera hade fallit och sjunkit djupt ned i marken. Detta måste ha skett för länge sedan, åtminstone före 1600-talets början. Den bör redan då ha legat nedsjunken i jorden, eljest hade den säkerligen varit känd för de »hävdasökiare», Caspar Cohl och

Förkortningar

I uppsatsen har följande förkortningar använts: ATA = Vitterhetsakademiens antikvarisk-topografiska arkiv; LSA = Lantmäteristyrelsens arkiv; DR = Lis Jacobsen og Erik Moltke, *Danmarks Runeindskrifter* (1942); U = Elias Wessén och Sven B. F. Jansson, *Upplands runinskrifter* (1940-); Sö = Erik Brate och Elias Wessén, *Södermanlands runinskrifter* (1924-36); Sm = Ragnar Kinander, *Smålands runinskrifter* (1935-61); Vg = Hugo Jungner och Elisabeth Svärdström, *Västergötlands runinskrifter* (1940-70); NIyR = Magnus Olsen, Norges innskrifter med de yngre runer (1941-60); Vs = Sven B. F. Jansson, *Västmanlands runinskrifter* (1964).

Johannes Rhezelius, som på 1630-talet undersökte runstenar i Tillinge. Ingen orsbo hade då kunnat lämna upplysningar om den stora runstenen på denna plats; Skinnastenen hade tydligen redan fallit i glömska.

Gropen, grundstenarna och runstensläge vid mitt besök på fyndplatsen gav vid handen, att stenen hade fallit framåt och att ristningsytan ursprungligen hade varit vänd åt ÖNÖ eller Ö.

Själva fyndplatsen är av intresse. Runstenen låg nämligen i åkern 580 m SÖ (153°) om mangårdsbyggnaden i Skinna 2: 2,¹ 40 m NÖ om Ingeborgsbäcken, som i östsydöstlig riktning rinner ned mot Svinnegarnsviken. Denna bäck utgör här gräns mellan Tillinge och Teda socknar. Skinnastenen har alltså ursprungligen rests endast några tiotal meter från sockengränsen och från vattendraget. I Ingeborgsbäckens bräddar fanns ännu, S om fyndplatsen, några stenar kvar av ett gammalt brofäste. Gårdsägaren berättade att han hade kört flera kärrlass med sten från det korta stycke av åkern vilket ligger mellan fyndplatsen och bäcken.

Utan tvivel har Skinnastenen stått rest vid en forntida väg. Stenen har med andra ord varit en »brosten». Den bör ha stått vid vägens västra sida, eftersom ristningsytan har varit vänd åt östligt håll. Vägen har av allt att döma gått i nordsydlig riktning från Vela över Risberga på andra sidan bäcken och sedan svängt åt Ö till Ingeborg — det forna Husby — och Svinnegarns källa. Tidigare har marken tillhört Vela; se not 1. Ortnamnet är i detta sammanhang av intresse. *Vela* är nämligen en avledning av substantivet *vad*, fsv. *Vædhla*, vadställe. De äldsta beläggen för Vela i Tillinge socken är *wedla* 1367, *in vædhla parochie tyllinge* 1374, *ii Wædhlom, at: Wædhle* 1409.

¹ Det är den byggnad som på Ekonomiska kartan (11 H Enköping 1 d Svinnegarn) är inlagd rakt V om D i Danviken. Skinna 2:2 var ända till år 1947 ett Danvikshemman. På äldre kartor går Skinna 2:2 under namnet »Danviks Skinna». — Den åker där runstenen påträffades köptes av Gerebo för några år sedan; förut hade denna mark tillhört Vela (»Danviks Vela»). Ekonomiska kartan har genom markförväret blivit föråldrad med avseende på fastighetsredovisningen.

Bild 2. Skinnastenen resc. — The Skinna stone is raised.

Ett femtiotal meter väster om denna väg har senare en annan väg byggts. Den torde ha löpt ungefär parallellt med »runstensvägen». Denna yngre väg, som numera också är bortodlad, finns på 1700-talskartor (LSA: B66, 77: 2 av år 1736; B66, 47: 3 av år 1767; B61, 15: 1 av år 1773), på topografiska kartor (1922) och återfinns ännu på Ekonomiska kartan, där den betecknas som »sämre brukningsväg». Där denna yngre väg korsade bäcken ser man ännu tydligt brofästet med många stenar kvar i bägge åbräddarna. Se bild 1.

Vid den forntida vägen har Skinnastenen stått rest som ett ståtligt minnesmärke och en god vägvisare till den plats där det gick att taga sig över bäcken.

Tyvänn kunde Skinnastenen ej resas på sin ursprungliga plats. Den vackra runstenen skulle nämligen, om den hade rests på fyndplatsen i åkern, dels ha blivit mycket svåråtkomlig, dels ha berett monumentets räddare betydande hinder vid brukandet av åkern. Dessutom skulle stenen löpa risken

Bild 3. Runstenens nuvarande plats. Foto S. Hallgren, 1972. — The present location of the runestone.

att skadas av jordbruksmaskinerna, vilket numera ofta är fallet med runstenar ute i åkrarna.

Stenen restes genom Riksantikvarieämbetets försorg (konservator R. Wibeck) vid körvägen mellan Skinna och Vela, 480 m ÖSÖ om mangårdsbyggnaden i Skinna 2: 2. Den står just där körvägen svänger av åt norr mot Vela. Ristningsytan vetter åt VNV, mot Skinna och mot vägen. Vid resandet av den otympliga runstenen lämnade oss Pansarregementet i Enköping en värdefull hjälp genom att ställa personal och en kraftig kranbil till förfogande. Se bild 2.

Skinnastenen gör på den plats där den nu har rests ett imponerande intryck. Se bild 3. Den syns vida omkring, är lätt åtkomlig för besökare och är varken till hinders för trafiken eller jordbruksarbetet. Den står på en

plats där den forntida vägen av allt att döma en gång gick, 280 m NNÖ (18°) om fyndplatsen.

Runstenens hela höjd är 235 cm, höjden över marken är 220 cm. Största tjocklek 71 cm. Ristningsytan är nedtill 150 cm bred, på mitten 141 cm. Den höga och tunga stenen har som ovan framhållits en påfallande kort rotända (15 cm). Stenen har huvudsakligen stått (och står) på sin stora, triangulära basyta.

Stenarten är grå gnejsgranit med mörka inslag. Ytan är knottrig, delvis vittrad; den har många små fördjupningar och gropar. Detta gör den mycket rika och invecklade ornamentiken på sina ställen svår att reda och gör inskriften delvis otidlig och något svårsläst. Några säkra spår av färg kunde jag ej finna vid min undersökning.

Inskrift:

+ aratr + yk + ernkisl + yk + alfton + yk

5 10 15 20

+ futraþr litu + akua + sten + rfti + kisi
 25 30 35 40 45 50
 + fapur + sen +
 55

Haraldr ok Ærngisl ok Halfdan ok Fotraðr letu haggva stein æftin Gisl, fadur sinn.

»Harald och Ærngisl och Halvdan och Fotrad läto hugga stenen efter Gisl, sin fader.»

Till läsningen: Inskriften börjar nedtill, något till vänster om mitten, med ett skiljetecken, som har formen av ett kors. Alla inskriftens skiljetecken har denna form. De finns mellan varje ord utom i ett fall, nämligen före 32 **l**. Att skiljetecken här saknas torde bero på att inskriften med ordet 32–35 **litu** byter slinga. 1 **a** har, liksom inskriftens övriga **a**-runor, bistav endast till vänster om huvudstaven. Bistaven är i alla **a**-runorna ansatt ungefär vinkelrätt mot huvudstaven; jfr **n**-runornas form. Efter 1 **a** finns mitt i slingan en rund, punktliknande, naturlig urgröpning. Mellan 3 **a** och 4 **t** finns ingen runa. Runföljden 1–5 + **aratr** + är fullt säker. 4 **t** har bistav på båda sidor om huvudstaven; samma form har inskriftens alla **t**-runor. 6 **y** är tydligt stunget med en rund punkt, liksom 8 **e**. 10 **n** har bistav endast till höger om huvudstaven. Bistaven är ansatt ungefär vinkelrätt mot huvudstaven; samma utseende har alla inskriftens **n**-runor. Jfr **a**-runornas form. I 11 **k** finns mellan huvudstav och bistav en mycket liten och grund fördjupning, som säkert är naturlig. I ytan finns ett mycket stort antal dylika små urgröpningar. 12 **i** är ej stunget. 13 **s** har formen \lfloor ; samma form har 40 **s**, medan 50 **s** och 57 **s** har formen \lceil . 15 **y** är tydligt stunget. Skiljetecknet före 16 **k** är grunt men säkert. I 16 **k** finns mellan huvudstav och bistav en liten grund, naturlig grop; runan är ej stungen. Mellan 19 **f** och 20 **t** är avståndet dubbelt så långt som normalt. Här gör ristningsytan en vinkel, och i vinkelbottnen finns en oskarp fördjupning, som har en viss likhet med en mycket grunt ristad huvudstav. Det är visserligen möjligt, att ristaren först har tänkt placera 20 **t** på detta ställe men funnit platsen olämplig och snart ändrat sig. Det troliga är emellertid, att linjen är naturlig. 21 **o** har dubbelsidig, nästan vinkelräta bistavar; endast den övre lutar något ned åt höger. 25 **f** är säkert. I 26 **u** finns en liten naturlig fördjupning. Runföljden 25–31 **futraþr** är fullt säker. Före 32 **l** finns inga spår av skiljetecken; ytan är här ojämn och vittrad. 33 **i** är ej stunget. 41 **t** är stupruna. 42 **e** är stunget med en stor, rund punkt. 44 **r** är tydligt. I 48 **k**

finns en liten, naturlig fördjupning mellan huvudstaven och bistaven. 58 **e** är tydligt stunget med en avlång punkt. Inskriften avslutas med ett skiljetecken.

Skinnastenen är utomordentligt rikt ornerad. Hela ristningsytan är täckt av eleganta och vindlande slingor. Ingen runsten överträffar den nyfunna ristningen, när det gäller slingornas invecklade, rytmiska lek. Man kan f. ö. konstatera, att ristaren själv har blivit förvirrad av rikedomerna i sin slingrande ornamentik. Han har, då drak-slingorna korsar varandra, flera gånger råkat hugga fel i korsningspunkterna. Ibland är de felaktiga linjerna grundare än de riktiga, vilket antingen kan bero på att dessa linjer har ingått i ristarens »skissering» av ornamentiken, eller på att han har märkt sin felhuggning, innan han hunnit hugga ned linjerna till normalt djup. Dylika misshugg har runmästaren naturligtvis kunnat dölja eller åtminstone göra mindre iögonfallande, när ristningen uppmålades. Frågan om vem ristaren är skall jag återkomma till, sedan inskriften har behandlats.

Inskriften har en alldaglig formulering. Den meddelar i all enkelhet, att fyra bröder har låtit utföra minnesmärket efter sin fader.

Den av sönerna som nämns först, och som alltså bör ha varit den äldste, har ett namn som ristaren har återgivit med den egendomslika runföljden + **aratr** +. Detta motsvarar icke något känt personnamn; man tvingas nog att räkna med en felristning. Den närmast till hands liggande förklaringen till namnet är, att ristaren har råkat hoppa över en **l**-runa (\uparrow) före **t**-runan (\uparrow), en felristning som kan ha berott på de två runornas snarlika form. En likartad felristning (uteglömd **l**-runa) i namnet *Haraldr* finner man på en dansk runsten (DR 55): **harats**, *Haralds* (genitiv). Det namn som ristaren åsyftat har i så fall varit (*H*)*araldr*. Att initialt *h* saknas lägger ej något hinder i vägen för en sådan uppfattning av runföljden; den korta inskriften ger oss nämligen själv två andra exempel på att Skinnastenenens ristare utlämnar *h* i början på ord: **alfton**, *Halfdan* och **akua**, *haggva*.

Haraldr har av runinskriftsmaterialet att döma varit ett sällsynt namn i Uppland under vikingatidens slutskede. Detta namn har nämligen hittills endast påträffats en gång på uppländskt område, vilket kan förefalla oss överraskande med hänsyn till den enastående rika namnskatt som har bevarats till vår tid på landskapets runstenar från 1000-talet. Det enda tidigare kända uppländska belägget på namnet *Haraldr* finns på runstenen U 768 Testeby, vilken ursprungligen restes endast omkring 7,5 km (fågelvägen) NNÖ om Skinna, nära gränsen mellan Tillinge och Vårfrukyrka socknar. Namnet är på Testebystenen ristat **harals Haralds** (genitiv). I det fallet har ristaren, som icke är identisk med Skinnastensmästaren, utelämnat en **t**-runa — **harals** i st. f. **haralts** — vilket emellertid ej bör uppfattas som en felristning av samma slag som Skinnastensens, utan som interkonsonantisk *d*-förlust i uttalet. Alldeles samma »skrivning» **harals** (gen.) återfinns på Skernstenen 1 (DR 80).

Utanför Uppland är namnet *Haraldr* ganska väl styrkt i runinskrifter. Det finns på två sörmländska stenar: Sö 179 Grips-holm och Sö 242 Stav, Västerhaninge sn. Det är också belagt på två runstenar i Småland: Sm 42 och 87. Det förstnämnda belägget åsyftar emellertid icke en smålänning utan antingen en son till Knut den store eller också, möjligen, Harald hårdråde. I västgötska runinskrifter finns tre belägg, Vg 85, 88 och 165, men av dessa hör endast ett belägg till runsvensk tid i egentlig mening (Vg 85), medan de två andra finns på runristade gravvårdar från 1200-talet. Slutligen finns ett exempel på en nyfunnen fragmentarisk öländsk runsten i Köpings kyrka (se min fyndrapport 1957, nr 44, ATA).

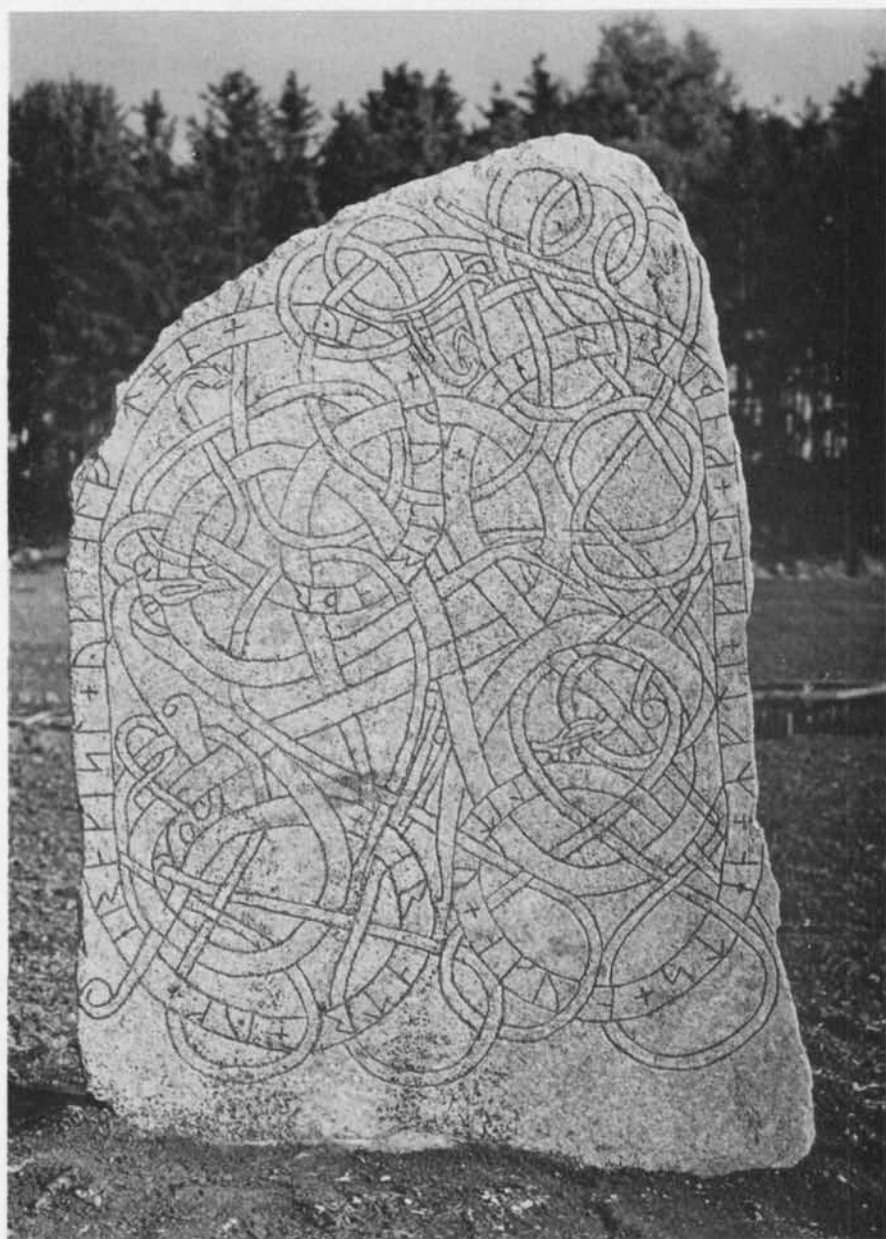
På danska runstenar från vikingatiden förekommer namnet fyra gånger (DR 36, 42, 55 och 80), men i två av dessa fall (DR 42 och 55) och troligen också i DR 36 åsyftas en och samme man, nämligen kung Harald Gormsson. Det är f. ö. ej uteslutet, att också det fjärde belägget (DR 80) gäller samme danske konung. I norska runinskrifter är *Haraldr* hittills belagt en gång, men det är i

en medeltida inskrift på en amulett (*NlYR* 270). Också i det fallet gäller det — typiskt nog — en kung, Harald hårdråde (?): **haralr konunkr**. Namnet är mycket »använt inom den norska konungaätten, men för övrigt föga brukligt i Norge i äldre tider. Mera vanligt blir det först efter 1200» (E. H. Lind, *Norsk-isländska dopnamn*, sp. 487). Lind framhåller (a. a. *Supplementbandet*, sp. 413), att de norska fallen av detta namn »alldeles övervägande hör hemma på Östlandet». På Island slog namnet aldrig igenom; där finns endast några enstaka belägg. Däremot är namnet vanligt i Danmark och det är sannolikt, att det till Norge är »infört från Danmark» och att »överflyttningen har förmedlats av konungaätten» (Lind, *Supplementbandet*, sp. 413). Att namnet *Haraldr* från början har varit knutet till den ledande klassen i forntidens samhälle stämmer väl med namnets ursprungliga innebörd: »den som har makten över hären».

Först under medeltiden har *Harald* blivit ett mycket vanligt namn i Sverige, allmänt också i Uppland. Av visst intresse är emellertid, som redan E. Wessén har framhållit, att namnet ännu under medeltiden »varit vida mer i bruk i götalandskapen (Småland, Östergötland, Västergötland, Värmland) än i Mälardalen» (*Södermanlands runinskrifter*, s. 155).

Även inskriftens andra namn, *Ærngisl*, har av runinskrifterna att döma varit sällsynt under runsvensk tid. Utom på den nu påträffade stenen har det hittills endast varit belagt på U 828 Bodarna, Fittja sn. Där har namnet den yngre formen *Ærnisl*, **ernisl**. Den oomljudda sidoförmen *Arngisl*, **arnkisl**, finns på U 629 och troligen på Sö 274, **aurnisl**. I det förstnämnda fallet bör man emellertid räkna med möjligheten, att **a**-runan i förleden kan vara tecken för *æ*-ljud, och att man också där i så fall har ett exempel på *Ærngisl*.

Under medeltiden är *Ærngisl* (*Ærnisl*, *Ærnels*) ganska vanligt i Sverige, medan namnet är sparsamt belagt i Danmark och Norge. Det är mycket troligt, att det har spritts från svenskt område (se t. ex. *Nordisk kultur* 7, *Personnamn*, s. 65, 131).

Den döde faderns namn *Gisl* ingår som synes som efterled i sonens namn *Ærngisl*. Detta är exempel på den urgamla namngivningsprincip som kallas variation. I detta fall hade fadern ett enkelt, osammansatt namn; sonen fick då ett tvåledat, ett förfaringsätt som av personnamnsforskarna benämns additionsvariation. — *Gisl* är ett på uppländska runstenar vanligt namn; det är nu belagt ett 20-tal gånger. Utanför

Bild 4. Den nyfunna stenen vid Skinna. Foto S. Hallgren, 1972. — The newly found stone at Skinna.

Uppland är det däremot ganska sällsynt. Anmärkningsvärt är att den tvåstaviga formen, *Gisli*, som under medeltiden blir den vanliga, hittills endast har belagts två gånger i svenska runinskrifter (U 611 och Vg 119). På Island förekommer *Gisl* ofta,

medan det är ett ovanligt namn i Norge och Danmark.

Den tredje sonen bär namnet *Halfdan*, **alfton**, vilket är ett av de oftast förekommande namnen i de svenska runinskrifterna från tiohundraalet. Det har nämligen hittills påträffats ett 40-tal gånger; mer än hälften av dessa runbelägg härrör från Uppland. Namnet är ur namnhistorisk synpunkt av stort intresse; det har behandlats av E. Wessén i hans arbete *De nordiska folkstammarna i Beowulf* (1927). Där konstateras bl. a., att namnet Halfdan ('halvdanen', 'den till hälften danske') från början är ett binamn, som har uppkommit i Danmark under folkvandringstiden, »då daner och heruler smälte samman till en enhetlig befolkning. Vidare är det alldeles tydligt, att namnet ingalunda inneburet något nedsättande eller förklenligt. Tvärtom har det i detta fall varit ärofullt att räknas som 'halvblod'. Namnet bäres med förkärlek av konungar och hövdingar i Danmark, och i Norge hör det nästan uteslutande hemma i kungafamiljen» (a. a. s. 47). Eljest är det sällsynt före 1200 i Norge och på Island, men i Sverige och Danmark är det under medeltiden »rätt vanligt». Halvdan skulle alltså ha spritt sig på liknande sätt som Skinnastenenens första namn, Harald.

Den son som nämns sist, den yngste av bröderna, har i likhet med de andra sönerna fått ett tvåledat namn, av ristaren återgivet som **futraþr**. Vi finner här ett hittills aldrig belagt namn. Att förleden är mansnamnet *Fotr*, särskilt känt som namn på den framstående uppländske runmästaren Fot, är väl ofrånkomligt. Slutleden förefaller vid första ögonkastet att vara namnelementet *-raðr* (isl. *-ráðr*).² Att slutleden i *Fotraðr* ursprungligen skulle innehålla detta personnamnelement är emellertid med hänsyn till innebörden i förleden osannolikt.

Det helt enastående namnet bör såvitt jag förstår i stället uppfattas som ett binamn *Fotraðr* med betydelsen 'den fotsnabbe' (*h* faller ju tidigt i uddljud före **r**). Adjektivet *hraðr* är ett i germanska fornspråk och i nordiska dialekter mycket vanligt ord med betydelsen 'rask', 'snabb'; fsv. *radher*, (ny)isl.

hraður, no. *ra(d)*, da. dial. *rad* osv. I Daniel Herweghrs ofullbordade ordbok över västmanlandsmålet, *Idioticon Westmannicum* (tryckt Västerås 1925), upptages också ordet »**Rad**, *radt*, facilis, facile». Som exempel anförs uttrycket: »*Thet ær ej så radt att göra thet*, icke så lätt.» Det är f. ö. detta ord som ingår i sammansättningar som fsv. *fulradher* 'mycket hastig', 'mycket rask' och sv. dial. *rahänt* 'flyhänt'; i isländskan finns en stor mängd ord i vilka *hrað-* ingår, bland dem *hraðfettur* 'snabbfotad'. På västnordiskt område är ett dopnamn *Hraði* och ett binamn *hraði*, 'den raske', 'den snabbe', säkert styrkta.

Adjektivet (och binamnet) *fothraðr* har alltså samma betydelse som isl. *fóthvatr* (*fólfjár*, *fótfimr*, *fótfjótr*) 'snabbfotad'. Det kan anmärkas att *-vatr* ingår som slutled i ett flertal personnamn och att *Hvatr* och *Hvati* finns som dopnamn och binamn; se Lind, *Dopnamn*, sp. 602 och *Personbinamn*, sp. 162 f.

Namnet *Fot(h)raðr* bör — eftersom vokalen i slutleden är kort — på nusvenska återges *Fotrad*, ej *Fotråd*.

Sedan namnet på den nyfunna runstenen nu har dryftats, återstår endast att söka fastställa, vem som har utfört den vackra ristningen. Att det här är fråga om en verkligt framstående runmästare är höjt över tvivel. Tyvärr har denne underlåtit att själv namnge sig, men när det gäller Skinnastenen är det möjligt att med full säkerhet bestämma ristaren.

I Upplands västliga och sydvästliga bygder, alltså här i gränstrakterna mellan Uppland och Västmanland verkade under 1000-talets förra hälft en originell och konstnärligt högtstående runristare som hette *Livsten*. Han har i dessa bygder *signerat* sju av sina verk: U 760 Enköping, U (766 och) 767 Norrby, Vårfrukyrka sn, U 1152 Brunnby, Frösthults sn, U 1158 Stora Salfors, Simtuna

² Detta namnelement är bildat på verbet *ráða*, 'ge råd' el. dyl.; jfr runsv. *Astraðr* och *Gautraðr* (urn. **frawa-radar**, fvn. **Fráráðr*). Samma ordstam, substantivet *rað*, 'råd, klokhet' osv. ingår i de särskilt på kontinenten vanliga namnen med förleden *Rad-*; fornsvenska namn av denna typ är t. ex. *Radhger*, *Radhgerdh* och *Radhulv*.

sn, U 1161 Altuna kyrka (tillsammans med andra ristare), U 1164 Stora Runhällen, Västerlövsta sn och Vs 29 Sala.

Det som möjliggör en säker attribuering av Skinnastenen till Livsten är, att alla för honom utmärkande och omiskännliga drag återfinns i runinskriften på den hittills okända runstenen. Runformerna, skiljetecknen, runortografien och huggningstekniken är fullständigt överensstämmande med ristningar som har signerats av Livsten.

Vad runformerna beträffar finner man de karakteristiska **a**- och **n**-runorna med sina ensidiga, mot huvudstaven vinkelräta bistavar. Skiljetecknen utgörs av relativt stora kors, ej kryss. Med avseende på »stavningar» kan man anföra namnet *Halfdan*, som på Skinnastenen är ristat +**alfton**+. På den av Livsten signerade Salastenen (Vs 29) möter oss *samma namn*, ristat på exakt samma sätt: +**alfton**+. Av detta exempel framgår, att Livsten utelämnar **h**-runan i början av ord; i signerade ristningar finner vi liksom på den nyfunna stenen skrivningen **akua**; andra exempel är **ulfast** (*Holmfast* ack.), **ulmo** (*Holma*, ack.). Dessutom ger Skinnastenen exempel på det för Livsten utmärkande draget att **o**-runan används som tecken för

nasalerat *a*-ljud; från signerade ristningar kan anföras — förutom det ovan nämnda **alfton** på Vs 29 — **kupon** (*godan*, U 760), **selfon**, **steno**, **tuo** (*sialfan*, *staina*, *tva*, U 766 och 767), **buonta** (*boanda*, U 1152). Exempel på denne ristares vana att beteckna den gamla diftongen *æi* med **e**-runa finner man i **sten** (*stein*, ack.). Framhållas kan prepositionen **rafti** (*aftik*), och konjunktionen *auk*, *ok*, ristad **yk**, som finns i Livstens signerade ristningar.

Vad ornamentiken beträffar är det betecknande att *kors* saknas, och att vissa felristningar förekommer (se ovan s. 147). Det hos Livsten vanliga stående rundjuret finns visserligen ej på Skinnastenen, men man känner också här rörligheten och den rytmiska spänsten i hans linjeföring.

Med fyndet av Skinnastenen har ytterligare ett förnämligt verk av Livsten kommit till vår kännedom. Det är den femte ristningen av hans hand inom Tillinge socken; sammanlagt har till vår tid bevarats arton av hans verk, av vilka som ovan framhållits inte ens hälften har signerats.

Många runstensfynd har under senare år gjorts i vårt land. Bland dessa kan Skinnastenen räknas till de allra vackraste.

The Skinna Runestone in Tillinge

A hitherto unknown runestone was found in 1972 in a field now belonging to Skinna Farm in the parish of Tillinge, province of Uppland. The stone proved to be a so-called bridge stone, marking the passage across an important ford. The carving is not signed,

but according to the present author it was beyond doubt done by the prominent rune carver, *Livsten*. The inscription runs: "Harald and Ärngisl and Halvdan and Fotrad had the stone hewn after Gisl, their father."